قرخ یەڵان … عەبدولڕەحمان فەرهادی

کورد چەند جوانی گوتووە: پەتی درۆ کورتە، واتە درۆ زوو ئاشکرا دەبێ و ئەو پەتە بە شتێکت ناگەیەنێ. زۆر لە درۆزنان بە ئامانجێکی دیاریکراو دەست بە درۆیان دەکەن، لەگەڵ هەندێش هەیانە عارەب گوتەنی فی سبیل الله درۆیان دەکەن، وەك چۆن دووپشك دەگاتە هەر تەنێك، دار بێ یان بەرد، ڕەق یان نەرم، چزووەکەی دەگەیەنێتێ و پێوەی دەدات، ئەمانیش ئاوا، هەرچۆن بیاندوێنی، دەتدەنە بەر درۆیان، ئەمەش ڕەفتارێکی دەروونیی تایبەتە و پێوەندیی بە ژینگە و پەروەردەشەوە هەیە. زۆر سەیرە، زۆر لە درۆزنان کاتێ دەست بە درۆیان دەکەن، لە دوڕ چاویاندا نیشانەیێ دەردەکەوێ کە وەسفەکەی زەحمەتە و کەسانی ژیر و شارەزا پەیی پێ دەبەن، درۆزن هەن لەکاتی ئیشدا چاویان لێڵ دەبێ، ڕەنگەکان بە هەڵبزڕکاوی دەبینن و قسان دووبارە و سێبارە دەکەنەوە، هەمان درۆ جارێکی دیکە و لە کاتێکی دیکە بۆ هەمان کەس بە جۆر و چیڕۆکێکی تر دەگێڕنەوە. یەك لە نووسەرە گەورەکان وابزانم مارك توین ه دەڵێ: کە درۆزن دەست بە درۆیان دەکات، قەت هەوڵ مەدە بە پرسیاران درۆکەی لێ سپی بکەیتەوە، چونکە ئەو بە درۆیەکی تر وەرامت دەداتەوە، جا وا چاترە خۆت نەدەیە بەر درۆیان.

ئەوێ ساڵێ دوو برادەری درۆزن لە یەکی نیسانێ گەیشتنە یەك، ئاگام لێبوو یەکیان بەوی دیکەی دەگوت: فڵانێ، ئەمڕۆ یەکی چوارە، هەموو عالەمێ خوای درۆیان دەکەن، وەرە با من و تۆ تەنیا ئەمڕۆ دەستبەرداری درۆیان بین، دەبا بەس ئەمڕۆ ڕاستگۆ بین توخوا، ئەوی تریان پێدەکەنی و دەیگوتێ: توخوا تۆی درۆزنیش منت بەلاوە درۆزنە؟ ئەویتر وەرامی دەدایەوە: هەی ڕووت ڕەش بێ، درۆ لە ئاستت شەرمەزارە. لە گەورە درۆزنێکم بیستووە، زۆرجاران درۆ سوودی گەورەی هەس، بە تایبەت لەڕاست ژنان، کاتێ لەگەڵ ژنەکەت دەکەویە گفتوگۆ و باسوخواس. هەر ئەو برایە هەمووجارێ پێم دەڵێ: بڕوا ناکەم بە درێژاییی مێژوو لە دونیادا کەسێ هەڵکەوتبێ درۆی لەگەڵ ژنەکەی نەکردبێ، ڕاستیی قسەکەی ڕێی تێدەچێ، منیش وەرامیم دایەوە: ئەی ژنان؟ خۆ باوەڕ ناکەم ژنانیش لە مێژوودا لێیان هەڵکەوتبێ هەرگیز لە ژیانیاندا درۆیان لەگەڵ مێردەکانیان نەکردبێ. وەلحاسڵ لەوەتەی مرۆڤ هەناسە دەدات درۆش بەردەوامیی هەیە و هەر دەشمێنێ.

هەر ئەو برادەرەم چیرۆکی خۆی و سەگەکەی بۆ گێڕامەوە، وابزانم چیرۆکەکەی لووتکەی ئەفسانەیە لە درۆیان، کە ئەمە کورتەکەیەتی:
(نیوەشەوێ لە یەکێ لە یانەکان بە سەرخۆشی هاتمە دەرەوە، وابزانم قاپێ تەکەرداغم هەڵقوڕاندبوو، بە پێ بەرەو ماڵەوە هەنگاوم نا، نیو سەعاتێکی پێچوو گەیشتمە دەوروبەری شوقەکەمان، کە لە قەراغی شار بوو، ئەوکات وەك ئێستای لێ نەهاتبوو، ئەو ناوە چۆلوهۆل بوو، قەرەج و دۆمەکانی شار ڕەشماڵی خۆیان لەو چۆلەوانییە هەڵدابوو، زۆر سەرخۆش بووم و لە هەنگاوناندا لاکەم لێوە دەهات و بەملاو بەولادا دەهاتم، لە ڕەشماڵەکان نزیك بوومەوە، هەستم کرد یەك لە سەگە دڕە پاسەوانەکانیان بەو تاریکە شەوە ڕووەو من دێ، تا دەهات نزیك دەکەوتەوە و هەر زەندەقم چووبوو، خۆ ئەوە پێم دەداتێ!
هەر هات هەر هات، لەپڕ هێرشی بۆ سەروسەکوتم هێنا، منیش ناچار مام تا هێزم تێدابوو مشتەکۆڵەم ڕاوەشاند، سەیرەکە لەوەدا بوو، تومەز مستم کەوتێتە ناو دەمی سەگە، دەستم زۆتر بۆ قووڵایی ڕەوانە کرد، دەست بڕۆ بڕۆ، هەستم کرد دەستم لەناوەوەی گەیشتێتە لای کلکی، ئیتر مستم گرتەوە و چنگێکم لێ گیر کرد و تا هێزم تێدا بوو بە دەستەکەی دیکەم سەگەم لە دەستم داماڵی، ئارەقی ڕەش و شینم دەردابوو، ئیتر سەگەم بەرەواژ کردەوە، سەگە نامابوو و لە جیاتی بحەپی حەو حەو حەو، دەحەپی وەح وەح وەح.).. ویستم درۆکەی لێ سپییەوەکەم، چونکە باوەڕم بەو درۆودەڵەسە و کەشوفشە نەهات، سەگ بەرەواژ کردنەوە و وەح وەح؟ زۆر سەیرە! هەر خۆم وتەکەی مارك توینم هاتەوە یاد، نەکەی بە درۆی بخەیتەوە، با بۆخۆی هەر بەم فشەچیرۆك و ئەفسانانە بژی. با ڕێی نەدەم بە درۆی تر وەرامی پرسیارانم بداتەوە. بیرمە لە سەرەتای نەوەتەکان، هاوکارمان ئیسماعیل بەرزنجی دیدارێکی ڕیکۆردکراوی لەگەڵ حەیرانبێژی ناودار ڕەسوول گەردی کردبوو، خەریکی پاکنووس کردنەوەی بوو، شەوەکەی لە یانەی ڕاگەیاندن ڕیکۆردەکەی بۆ لێداینەوە، دوا پرسیاری بەرزنجی لە مام ڕەسوول ئەمە بوو:
مام ڕەسوول گیان، ڕات چییە دەربارەی درۆ؟
مام ڕەسوول تەڕدەستانە هاتە وەرام: درۆ؟.. قوڕبەسەرییە.. ماڵوێرانییە.. شێلمانوەشێنییە
لەو ڕۆژەوە مێژووی درۆ بەستراوەتەوە بە شێلمان وەشاندن. جاران لە هەولێر بە درۆ دەگوترا فڕێتە، بە درۆزنانیش فڕێتەچی. هەروەها ئەگەر درۆزن ژمارەی درۆیەکانی بگەیاندبایە چل درۆ، ئەوا لای تورکمانان ناسناوی (قرخ یەڵان) واتە (چل درۆ)ی دەدرایێ. ئیتر لەم دیدارەی مام ڕەسوولەوە درۆ بوو بە شێلمان و درۆزنیش بە شێلمانچی یان شێلمانوەشێن. ئیتر با ئاگامان لە خۆمان بێ کار لە خەڵك

نەماوە و حکوومەتن فێر بووە ێمبەی شێلمانانی دێ. خوایە لە شێلمان و شێلمانوەشێنان بەدوورمان بگرێ.